

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 40/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duriřa (sudca spravodajca) predbeřne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti BA One, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 722 316, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Pařko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 CoE 5/2020 z 10. júna 2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti BA One, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti BA One, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 722 316 (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 CoE 5/2020 z 10. júna 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 27. decembra 2019 zastavil exekúciu podľa § 57 ods. 1 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“) z dôvodu preklúzie práva vymáhať nároky v zmysle § 25 ods. 1, 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej poisťovni“) v znení účinnom od 1. júla 2001. Na základe odvolania sťažovateľa ako oprávneného v predmetnej exekúcii rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľ poukazuje na to, že uvedené znenie § 25 ods. 2 zákona o sociálnej poisťovni bolo zavedené zákonom č. 242/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 242/2001 Z. z.“). Zákon č. 242/2001 Z. z. zaviedol 10-ročnú

lehotu, počas ktorej možno rozhodnutie vykonať, pričom v tomto zákone absentujú prechodné ustanovenia, preto „*sa táto lehota môže vzťahovať iba na rozhodnutia právoplatné od 1. 7. 2001 z dôvodu všeobecnej právnej zásady zákazu retroaktivity...*“.

4. Konajúce súdy poukazujú na to, že zákaz retroaktivity má výnimku, a to v oblasti trestania páchatel'a a „*vzťahuje sa aj na správne trestanie na základe analógie trestného hmotného práva v prospech páchatel'a na správne trestanie v oblasti hmotného práva.*“ Sťažovateľ v tomto smere poukazuje na § 2 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), čl. 50 ods. 6 ústavy, odporúčanie výboru ministrov Rady Európy R(91)1 o ukladaní administratívnoprávnych sankcií a čl. 7 ods. 1 dohovoru.

5. Sťažovateľ následne rozsiahlo cituje z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 9/2013 z 10. septembra 2014, podľa ktorého pri posudzovaní priaznivosti Trestného zákona sa musí mať na zreteli Trestný zákon ako celok a je potrebné ho ako celok aj aplikovať. Podľa sťažovateľa z uvedeného nálezu je zrejmé, že „*otázka spätého pôsobenia nového právneho predpisu na skoršie protiprávne konanie spôsobujúce nutnosť aplikácie správneho trestania sa mohla riešiť iba do právoplatnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne č.524/97/a/SZČO zo dňa 19. 11. 1997 t. j. do 15. 12. 1997 v časti týkajúcej sa penále, ktoré sa týkalo omeškania s platením poisťného*). Po právoplatnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne sa na výkon tohto rozhodnutia nemôžu použiť ustanovenia novších hmotnoprávnych predpisov, aj keby boli v prospech páchatel'a, pretože tomu bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci v správnom trestaní.“.

6. Obdobne sťažovateľ poukazuje na to, že krajský súd v inom rozhodnutí sp. zn. 8 CoE 30/2017 z 27. júna 2017 v podobnej veci rozhodol odlišne. Z výkladu, ktorý realizovali konajúce súdy, je zjavné, že vytvorili „*zásadu retroaktívnosti akéhokoľvek nového verejnoprávneho predpisu, ak je výhodnejší pre adresáta v oblasti verejného práva*“, hoci je zrejmé, že takáto zásada neexistuje aj pre rozpor s čl. 1 ods. 1 a čl. 50 ods. 6 ústavy. Lehotu 10 rokov, počas ktorej možno vykonať rozhodnutie, ktorá plynie od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, možno podľa sťažovateľa aplikovať

na rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pri ktorých táto lehota začala plynúť po 1. júli 2001. Sťažovateľ následne tvrdí, že automatická *«retroaktivita v oblasti verejného práva ako všeobecná zásada verejného práva nikdy neexistovala. Totiž výhodnosť novej úpravy je možné merať len prostredníctvom jej „trestného“ charakteru vrátane premlčania, ktoré, ako vyplýva z vyššie citovaného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, spôsobuje zánik trestnej zodpovednosti. Toto je zrejme aj zo stanoviska správneho kolégia NS SR z 4. 11. 2002 Snj 84/02 (uverejnené pod č. 21/2003 Zb. stanovisk NS a súdov SR)...»*, pričom z predmetného stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsiahlo cituje.

7. Sťažovateľ uvádza, že konajúce súdy stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu k zjednoteniu výkladu pri uplatňovaní § 30 v spojení s § 24 zákona o sociálnej poisťovni (Snj 84/02) zo 4. novembra 2002 [uverejnené v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 21/2003 (ďalej len „stanovisko“)] uviedli vo svojich rozhodnutiach, avšak zásadu retroaktivity nového zákona v prospech páchatel'a *„na vzťahy, ktoré vôbec nemali súvis so správnym trestaním (poistné) alebo v nich išlo o správne trestanie, avšak nie z hľadiska posudzovania podmienok a zánik trestnosti, ale podmienok, ktoré sa týkali lehoty, v ktorej je možné vykonať právoplatné rozhodnutie v správnom trestaní (penále)“*. Krajský súd si zrejme týchto skutočností bol vedomý, preto oproti uzneseniu okresného súdu 10-ročnú lehotu prekvalifikoval z hmotnoprávnej na procesnú lehotu *„nezakladajúcu preklúziu v pravom zmysle slova“*. Podľa sťažovateľa úvahy krajského súdu si odporujú, keďže prekluzívnu lehotu počítal od vykonateľnosti rozhodnutia, t. j. od 15. decembra 1997, hoci procesné ustanovenia majú pôsobiť od okamihu svojej účinnosti, t. j. v tomto prípade od 1. júla 2001.

8. Sťažovateľ následne rozsiahlo cituje z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 22/2018 z 11. januára 2018 a taktiež z uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1966/2004 zo 16. februára 2005.

9. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu z 10. júna 2020, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa § 42 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je návrh fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

17. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

18. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

19. Ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

20. Podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06, I. ÚS 281/2013) nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z judikovaného záveru o súdnej exekúcii ako súčasť základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06) vyplýva, že súdna exekúcia vykonávaná podľa Exekučného poriadku musí byť uskutočňovaná aj v súlade s princípmi spravodlivého procesu v širšom slova zmysle, ktoré sú obsiahnuté v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

21. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinstančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Napadnutým uznesením krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu z 27. decembra 2019 o zastavení exekučného konania. Krajský súd poukázal na obsah odôvodnenia uznesenia okresného súdu, na odvoláciu argumentáciu sťažovateľa a na vyjadrenia ďalšieho oprávneného a povinného a následne citoval príslušné ustanovenia Exekučného poriadku a § 25 zákona o sociálnej poisťovni v znení účinnom v čase vydania exekučného titulu (rozhodnutie sociálnej poisťovne, pozn.) a v znení od 1. júla 2001.

23. Krajský súd uviedol, že exekučný súd je povinný počas celého exekučného konania *ex officio* skúmať, či exekučný titul, na podklade ktorého má byť exekúcia vedená, je spôsobilým exekučným titulom. Po zistení, že nie sú splnené podmienky pre pokračovanie v exekúcii, musí na túto skutočnosť *ex officio* prihliadnuť. Poukázal na to, že zákon č. 242/2001 Z. z. nadobudol účinnosť po vydaní rozhodnutia, ktoré je v predmetnej veci exekučným titulom. Predmetná novela zaviedla obmedzenie výkonu rozhodnutia tak, že rozhodnutie vo veci pohľadávok na poisťovníctvo a na nemocenské poistenie a na dôchodkové zabezpečenie je možné vykonať najneskôr do desiatich rokov odo dňa nadobudnutia jeho právoplatnosti. Vylúčila tiež použitie správneho poriadku, pričom v prechodných ustanoveniach výslovne neuviedla, ako sa posudzuje výkon rozhodnutí, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti novelizovaného ustanovenia.

24. Následne krajský súd uviedol, že v súkromnom práve nemôže právna norma pôsobiť späťne, pokiaľ spätná účinnosť nie je v zákone výslovne uvedená. Vo verejnom práve je situácia odlišná, keďže nová právna norma, *«ktorej účinky sú pre jej adresáta výhodnejšie, platí späťne aj na také prípady konania adresáta, ktoré by predchádzajúca právna úprava posudzovala spôsobom pre adresáta nevýhodnejším. Za takýchto okolností nerozhoduje, že retroaktivita právnej normy nie je v nej výslovne uvedená a právne pomery adresáta právnej normy sa budú spravovať novším právnym predpisom, ak je pre neho výhodnejší. Aj keď je tento princíp známy skôr v oblasti trestného práva, je použiteľný všeobecne vo všetkých právnych vzťahoch, ktoré sú upravené verejným právom, teda aj v oblasti sociálneho zabezpečenia.*

17. *Pokiaľ ide o ustanovenie § 25 ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. v znení účinnom od 01. 07. 2001, toto ustanovenie predstavuje procesnú, nie hmotnoprávnu normu, aj keď je obsiahnuté v zákone, ktorý má prevažne povahu hmotnoprávnu. Toto ustanovenie totiž nezakladá zánik nároku (preklúziu v pravom zmysle slova, ktorá by bola hmotnoprávneho charakteru), ale len obmedzuje dobu, počas ktorej „možno vykonať rozhodnutie“, pričom výkon rozhodnutia je procesnoprávny inštitút. Pri procesných normách platí, že ak nie je ustanovené inak (v prechodných ustanoveniach), aplikujú sa aj vo vzťahu ku konaniam, ktoré sa začali pred ich účinnosťou.*

... odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne aplikoval na predmetnú vec ustanovenie § 25 ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. v znení účinnom od 01. 07. 2001 a správne dospel k záveru, že po uplynutí 10-ročnej doby od vykonateľnosti exekučného titulu už nemožno tento exekučný titul vykonať, t. j. nemožno pokračovať vo výkone exekúcie a je potrebné exekúciu zastaviť.».

25. Vychádzajúc z jednoty prvoinštančného a odvolacieho konania, ústavný súd sa v potrebnom rozsahu oboznámil aj s odôvodnením uznesenia okresného súdu z 27. decembra 2019. Vzhľadom na to, že sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom uznesenie okresného súdu s ústavnou sťažnosťou nedoručil, ústavný súd vychádzal z odôvodnenia tohto uznesenia tak, ako bolo vymedzené v napadnutom uznesení krajského súdu.

26. Okresný súd uviedol, že ustanovenia zákona č. 242/2001 Z. z. sa vzťahujú aj na rozhodnutia, ktoré boli vydané podľa právnych predpisov účinných do nadobudnutia jeho účinnosti (nepravá retroaktivita), preto aj *„tieto rozhodnutia možno vykonať len v lehote desiatich rokov od nadobudnutia ich právoplatnosti. Správne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v stanovisku zo dňa 04. 11. 2002 (Snj 84/02) vyslovilo pre oblasť verejného práva právny názor, že novšia právna norma, ktorej účinky sú pre jej adresáta výhodnejšie, platí spätne aj na také prípady konania adresáta, ktoré by predchádzajúca právna úprava posudzovala prísnejšie, prípadne spôsobom pre adresáta nevýhodnejším, pričom za takýchto okolností nerozhoduje, že retroaktivita právnej normy nie je v nej výslovne uvedená. Podľa súdu prvej inštancie zavedenie preklúzie rozhodnutí Sociálnej poisťovne zákonom č. 242/2001 Z. z. je pre povinného výhodnejšie ako právny stav pred prijatím tohto zákona, a teda aj podľa uvedeného právneho názoru správneho kolégia Najvyššieho súdu SR je potrebné preklúziu rozhodnutia Sociálnej poisťovne vydaného podľa práva platného do prijatia zákona č. 242/2001 Z. z. posudzovať podľa novšej úpravy. Exekučný titul sa stal právoplatným dňa 15. 12. 1997 a uplynutím desaťročnej lehoty - t. j. dňom 15. 12. 2007 došlo k preklúzii práva vymáhať predmetné nároky, pričom ďalšie trvanie exekúcie po uplynutí tejto lehoty bolo neprípustné. Uplynutím času, s ktorým osobitný právny predpis spája preklúziu, t. j. zánik nároku vymáhať právo priznané v exekučnom titule, sa rozhodnutia stali neúčinnými a súd prvej inštancie preto exekúciu zastavil.“*

27. Konajúce súdy vychádzali zo stanoviska najvyššieho súdu, v ktorom sa tento vyjadril aj k otázke spätnej účinnosti právnych noriem. Poukázal na to, že iné pravidlá platia pre oblasť práva súkromného a iné *„pre oblasť práva verejného, osobitne pre oblasť správneho trestania“*, keď možno aplikovať novšiu právnu úpravu aj spätne, ak je pre adresáta tejto právnej normy výhodnejšia ako predchádzajúca právna úprava, a to aj v prípade, keď takáto retroaktivita právnej normy v nej nie je výslovne uvedená. Z uvedenej formulácie možno odvodiť, že tieto pravidlá retroaktivity právnej normy sa typicky aplikujú v oblasti správneho trestania, avšak tieto pravidlá možno aplikovať primerane aj na právne normy verejného práva ako takého. Najvyšší súd v stanovisku tiež uviedol, že ak sa *„právna úprava premlčania zmení v čase, kedy už premlčacia lehota*

začala plynúť, môže sa nový právny predpis použiť na už začaté plynutie premlčacích lehôt len vtedy, ak to zákon výslovne ustanovuje alebo ak je to pre účastníka výhodnejšie.“. V aktuálne prerokovanej veci išlo o vymozenie dlžného poistného a penále, teda išlo o oblasť verejného práva a v časti aj o oblasť správneho trestania, keďže sa uplatňovali aj platby sankčného charakteru. Vzhľadom na to, že nová právna úprava (zákon č. 242/2001 Z. z.) zaviedla premlčaciu lehotu na výkon rozhodnutia, táto nová právna úprava bola pre adresátov výhodnejšia, preto ju bolo ústavne akceptovateľné aplikovať aj pri absencii výslovných prechodných ustanovení v tomto smere.

28. Právna veta v stanovisku najvyššieho súdu uvádza, že „*poplatok za nesplnenie oznamovacej povinnosti, pokuty a penále podľa predpisov o sociálnom zabezpečení môže Sociálna poisťovňa predpísať a vymáhať len do uplynutia tých premlčacích lehôt, ktoré platia v čase, kedy jej právo na ich vymáhanie vzniklo, pokiaľ v novšej právnej úprave nie sú premlčacie lehoty kratšie.*“. Následne v odôvodnení stanoviska najvyšší súd uviedol, že dôsledky vyplývajúce z porušenia zákona je potrebné posudzovať podľa zásad platných pre správne trestanie. Z uvedeného je zrejmé, že porušenie zákona (napr. omeškanie s platením poistného) má viaceré následky – príslušnému subjektu vzniká právo rozhodnúť o dlžnom poistnom a o sankcii za toto porušenie zákona a následne toto rozhodnutie nútene vymáhať (porovnaj právnu vetu stanoviska – predpísať a vymáhať, pozn.).

29. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že za podstatný na danú vec považuje práve právny názor krajského súdu (bod 17 odôvodnenia), že v danom prípade § 25 ods. 2 zákona o sociálnej poisťovni v znení účinnom od 1. júla 2001 je procesnou normou a toto ustanovenie „*nezakladá zánik nároku (preklúziu v pravom zmysle slova, ktorá by bola hmotnoprávneho charakteru), ale len obmedzuje dobu počas ktorej možno vykonať rozhodnutie, pričom výkon rozhodnutia je procesný inštitút. Pri procesných normách platí, že ak nie je ustanovené inak (v prechodných ustanoveniach, aplikujú sa aj vo vzťahu ku konaniam, ktoré začali pred ich účinnosťou.*“. Z uvedeného právneho názoru vyplýva, že v uvedenom ustanovení nejde o otázku spätnej účinnosti tejto normy, ale o otázku jej okamžitej aplikability.

30. Uvedený záver, ktorý bol podkladom pre zastavenie exekúcie, je logický, rešpektuje účel vo veci aplikovaných právnych noriem – predovšetkým zákona o sociálnej poisťovni v znení zákona č. 242/2001 Z. z. Odôvodnenie napadnutého uznesenia v spojení s odôvodnením uznesenia okresného súdu je dostatočným podkladom pre výrok o zastavení exekúcie, preto tento právny názor nie je zjavne neodôvodnený a ani arbitrárny, a tak je ústavne akceptovateľný. Presentovaný právny názor je konzistentný, neobsahuje vnútorné protirečenia, je logický a je výsledkom ústavne akceptovateľného výkladu a aplikácie príslušných právnych predpisov bez známok svojvôle. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by indikovali možný záver o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právny názor prezentovaný krajským súdom v spojení s okresným súdom predstavuje jedno z možných a ústavne akceptovateľných právnych posúdení danej skutkovej situácie. Skutočnosť, že krajský súd v inej veci posúdil podobnú situáciu odlišne, nie je v tomto smere právne relevantná.

31. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, sťažovateľ porušenie týchto práv osobitne neodôvodnil. Zastavenie exekúcie, v ktorej sťažovateľ má postavenie oprávneného, môže nepochybne predstavovať zásah do jeho majetkovej sféry. Na druhej strane exekučné konanie je viazané na splnenie podmienok, za ktorých je možné exekúciu viesť, preto ak niektorá z podmienok exekučného konania nie je splnená alebo v priebehu konania zanikne, exekučný súd je povinný takúto skutočnosť zohľadniť a posúdiť jej následky. Následkom zániku podmienky exekučného konania je aj zastavenie exekúcie, ktoré má prirodzene dôsledky na právne postavenie oprávneného. Pokiaľ teda došlo k zásahu do majetkovej sféry sťažovateľa na podklade napadnutého uznesenia krajského súdu, tento zásah nemožno považovať za porušenie jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu aj vzhľadom na záver o ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia.

32. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

33. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Libor Duľa
predseda senátu